

De invloed van muziek op het kinderbrein

Van onze redactie
Auteur: Henk Dilling

Het maken van en luisteren naar muziek heeft een positieve invloed op de neurologische ontwikkeling van de hersenen en de sociale, emotionele en intellectuele vaardigheden van kinderen. Ondanks wetenschappelijke bewijzen worden de mogelijkheden van muziek nog maar weinig benut in de kinderopvang en het onderwijs, vindt Erik van Deuren, muzikant en hoofdvakdocent basisklarinet en docent methodiek aan de conservatoria van Amsterdam en Den Haag.

is het een gemiste kans dat er in die eerste jaren relatief weinig wordt gedaan aan muzikale ontwikkeling, vindt Van Deuren. Hij noemt muziek een ondergeschoven kindje. Dat heeft vooral te maken met de opvatting dat cultuur in het algemeen en muziek in het bijzonder de kers op de taart is, de garnering. "Maar het moet juist de gist in het deeg zijn. Door het toevoegen van muziek krijgt educatie een andere beleving." Hij wijst op de positieve ervaringen van scholen, die muziekeducatie een plek gaven in hun curriculum (vanaf 2020 is muziekonderwijs overigens een verplicht onderdeel op de basisschool). Zelf is hij nu ruim acht jaar betrokken bij muziekprojecten op scholen. Het instrument is hierbij een middel, niet een doel. "Waar het om gaat is dat je vanuit de muziekinhoud een bijdrage levert aan een kansrijke toekomst van kinderen." Ieder kind verdient het om kennis te maken met muziek, vindt Van Deuren. Muziek maakt gelukkig, kan mensen met elkaar verbinden en is een goed middel om de creativiteit te stimuleren. "En juist aan dat laatste is grote behoefte nu de samenleving ingrijpend is veranderd en nieuwe vraagstukken om creatieve intelligentie vragen".

Diepe emoties

Het maken van muziek draagt bij aan de emotionele intelligentie van kinderen en het stimuleert hun creatieve activiteit, motoriek, sociale vaardigheden en schoolprestaties. Dat zegt Erik Scherder, hoogleraar Klinische Neuropsychologie aan de Vrije Universiteit. "Muziek is ongelooflijk belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen. Hersenonderzoek laat dat zien. Het stimuleert de netwerken in de hersenen en verbindingen tussen alle hersengebieden." Als kinderen muziek maken is er een gebied in de hersenen actief (prefrontale cortex) dat er voor zorgt dat je leert plannen, keuzes maken en flexibel zijn. De activiteit zorgt voor verbindingen tussen de linker en de rechter hersenhelft. "Simpel gezegd: rechts gaat over emotie,

“

Ik denk dat zo'n gevarieerde schooldag ervoor zorgt dat kinderen op alle terreinen beter gaan presteren

”

links over actie." De inhoud van de verbindingsbalk (corpus callosum) tussen de beide hersenhelften neemt toe naarmate er meer wordt gemusiceerd. Hoe meer verbindingen er in de hersenen ontstaan op jonge leeftijd, hoe meer cognitieve reserve kinderen opbouwen voor de rest van hun leven. Ook bij het luisteren naar muziek worden bepaalde gebieden in de hersenen geactiveerd. Muziek zorgt bijvoorbeeld voor een grotere activiteit op het hersengebied dat zintuiglijke prikkels bundelt binnen een emotionele context. "Daardoor ervaar je diepe emoties zoals intens geluk, diep verdriet, ontroering en verrassing. Dat zijn bijzondere gevoelens die je in het leven van alledag niet zoveel ervaart. Via muziek kan dat elke dag."

Scherder pleit voor het aanbieden van een 'verrijkte omgeving', waarbij het kinderbrein voortdurend wordt uitgedaagd, bijvoorbeeld door taal en rekenen af te wisselen met beweging, muziek en kunstvakken. "Ik denk dat zo'n gevarieerde schooldag ervoor zorgt dat kinderen op alle terreinen beter gaan presteren."

Muzikaal talent wordt als iets bijzonders gezien, maar het lijkt erop dat ieder mens ter wereld komt met muzikaal talent, zegt Van Deuren. Sommige mensen doen daar na verloop van tijd niets meer mee. "Anderen weigeren dit talent aan de kant te zetten en blijven hun leven lang muziek maken." Juist omdat iedereen wordt geboren met gevoel voor muziek

INTERVIEW met Joost Korver

Muziek in de kinderopvang

Muziek kan de ontwikkeling van kinderen al op jonge leeftijd stimuleren. Wetenschappelijk onderzoek leert dat muziek onder andere de concentratie en de prestaties kan bevorderen. Kinderopvang en onderwijs kunnen hun voordeel hiermee doen, zegt Joost Korver, directeur-bestuurder Stichting Kinderopvang Den Helder (SKDH).

Waarom is het belangrijk dat er meer gebruik wordt gemaakt van muziek in de kinderopvang en het onderwijs?

"Omdat je zo de creativiteit stimuleert. De kinderen van nu zijn de volwassenen van morgen. Zij krijgen te maken met enorme maatschappelijke veranderingen en nieuwe vraagstukken. Denk bijvoorbeeld aan de transitie van de economie, energie en aan allerlei zaken op gebied van natuur en milieu. Om beslagen ten ijs te komen heb je creatief denkvermogen nodig. Muziek stimuleert dat vermogen. Een mooi voorbeeld is Finland. Daar zijn zo'n 25 jaar geleden de creatieve vakken verplicht gesteld. Het gevolg is dat de creativiteitscurve in Finland, als één van de weinige landen in Europa, aan het stijgen is."

Hoe kan muziek kinderen stimuleren in hun ontwikkeling?

"Muziek leert je om beter te luisteren en je beter te concentreren. Als jij je beter kunt concentreren, onthoud je zaken beter en kun je vragen beter beantwoorden. Uit wetenschappelijke onderzoeken blijkt dat

actief muziek maken het intelligentiequotient van kinderen verhoogt, en het abstractievermogen en het analytisch denken verbetert. Gezamenlijk musiceren versterkt het groepsgevoel, de sociale en de emotionele vaardigheden."

Staan kinderen open voor muziek?

"Honderd procent. Baby's worden rustig van neurien of zingen of van een melodietje uit een muziekdooosje. Peuters zijn over het algemeen gek op liedjes luisteren, zingen en dansen. Liedjes worden ook gebruikt om overgangen in het dagritme van peuters aan te geven. Op veel kinderdagverblijven en peuterspeelzalen wordt samen een

liedje gezongen voor het fruithapje of de lunch. Muziek blijft aanspreken; ook in de basisschoolleeftijd en in de ontwikkeling naar jong volwassenheid. Je wordt er vrolijk van en enthousiast. Dat alles maakt muziek tot een geweldig instrument."

Muziek verdient een plaats in de pedagogische visie?

"Zeker. Kinderen in aanraking brengen met muziek past goed bij de betekenis van opvang en onderwijs: een basis bieden voor persoonlijke en sociale groei en het stimuleren van de ontwikkeling van elk kind. Het mooie van muziek is dat het een 'taal' is die vrijwel iedereen aanspreekt en die mensen met elkaar verbindt. Als je

samen muziek maakt moet je goed naar elkaar luisteren. Waar het om gaat is dat je gezamenlijk iets moois neerzet. Voor harmonie zorgt. Het is onbegrijpelijk dat wij in Nederland niet meer gebruikmaken van de bewezen kracht en waarde van muziek."

Welke plaats heeft muziek in jullie organisatie?

"We gaan muziek aanbieden in de kinderopvang, te beginnen met vijf van onze drieëndertig locaties in de Kop van Noord-Holland. Daar hoort ook bij dat we muziekinstrumenten in bruikleen geven. Muziek levert een bijdrage aan een fundamentele doelstelling: kinderen de kans geven en uitdagen om vaardigheden en talenten te ontwikkelen zodat ze kunnen uitgroeien tot betrokken burgers die deel zijn van hun sociale omgeving en zorgleren dragen voor anderen. Dat maakt ons 'kinderopvang plus'. Om te kunnen realiseren wat we willen is samenwerking erg belangrijk, bijvoorbeeld in de vorm van partnerschap met ouders/verzorgers en de gemeente, wijkteams en jeugdzorg en organisaties op het gebied van sport, cultuur en natuur."

Meer informatie

SKDH – Stichting Kinderopvang Den Helder
Korvetstraat 67, 1784 MP Den Helder
(0223) 614 202
info@skdh.nl
www.skdh.nl

Rezier met het maken van muziek